

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden(Dnr 2015/08335/ITP)

Inledning

Saco har beretts tillfälle att lämna synpunkter på delbetänkandet, Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden. Delbetänkandet lägger fram sex strategiska områden som regeringen bör arbeta med kontinuerligt och systematiskt för att svara upp mot samhällets möjligheter och utmaningar med digitaliseringen.

De sex områdena är:

1. Kontinuerligt statligt engagemang för att främja digitaliseringen i samhället
2. Regelverk som fungerar i och för den digitala omställningen
3. Kompetens för det digitala samhället
4. Infrastruktur för att främja digitaliseringen
5. Datadriven innovation för tillväxt och välfärd
6. Säkerhet och integritet i en digital tid

Saco ställer sig positiv till de flesta av utredningens förslag. Men Saco hade gärna sett fler konkreta förslag, i synnerhet med avseende på anpassningen av trygghetssystemen. De måste kunna anpassas till en framtida digitaliserad arbetsmarknad där en allt högre andel har eget företag och tillfälliga anställningar.

Saco kommenterar utredningens förslag i den ordning de presenteras i delbetänkandet.

4.3.1 Nationellt främjande och stöd till digitalisering

Utredningen föreslår att regeringen bör tillsätta en utredning som föreslår hur det nationella främjandearbetet och det kontinuerliga statliga engagemanget ska utformas. Saco instämmer i behovet och hoppas att arbetet kan ske skyndsamt.

Saco vill också betona att det är viktigt att minska de regionala skillnaderna i tillgången till digital teknik. Utbyggnaden av fibernät

måste gälla även mindre samhällen och kan inte vara beroende av privata initiativ.

4.3.2 Statistik för det digitaliserade samhället

Saco instämmer i att Statistiska Centralbyrån bör få i uppdrag att göra en översyn av vilka statistikområden inom den offentliga statistiken som påverkas starkt av digitaliseringen. Det är viktigt att Sverige fortsätter att ha en högkvalitativ statistik som beskriver samhällsutvecklingen och kan ligga till grund för forskning och politiska beslut. Självklart måste det ske på ett sätt som skyddar den personliga integriteten.

4.4.1 Genomgång av digitaliseringsförsvårande lagstiftning

Saco instämmer i förslaget att regeringen bör tillsätta en utredning för att kartlägga digitaliseringsförsvårande lagstiftning i samhället. Det kan gälla frågor som upphovsrätt, tillgången till patientinformation eller vem som har ansvar när en robot och inte en människa utför saker i kontakt med människor. Saco vill betona att lagstiftningen i största möjliga mån ska vara generell. Lagar ska vara neutrala i förhållande till olika tekniker och affärsmodeller.

4.4.2 Utredning om arbetsrätt och konsumenträtt i den digitala ekonomin

Sacos grundinställning är att det så långt som möjligt bör vila på arbetsmarknadens parter att via avtal anpassa arbets- och anställningsvillkor till en förändrad arbetsmarknad. Ett problem är dock att den framväxande delningsekonomin försvårar gränsdragningen mellan anställd och egenföretagare. Den arbetsrättsliga lagstiftningen bygger på denna gränsdragning, genom att den endast skyddar de som är anställda. Detsamma gäller dagens kollektivavtal. Denna otydlighet gör att det blir svårt att avgöra vem som ansvarar för bland annat ersättning, arbetsmiljö, sociala avgifter och pensionsavsättningar. Saco ställer sig därför bakom förslaget om att tillsätta en utredning, som bör ha utgångspunkt i denna gränsdragningsproblematik. Det är viktigt att kartlägga behoven av anpassningar på arbetsrättens område, men också att överväga möjligheten att skapa alternativa lösningar.

4.4.3 Utredning om socialförsäkringssystemen för anpassning till den sociala ekonomin

Saco anser att det brådskar med en omformning av trygghetssystemen till en arbetsmarknad där allt färre kommer att vara anställda och allt fler kommer att vara egna företagare eller ha tillfälliga anställningar.

Mycket av analysarbetet har redan gjorts i Socialförsäkringsutredningen. Nu handlar det om att komma med konkreta förslag på hur trygghetssystemen ska anpassas till en förändrad arbetsmarknad. Reglerna måste vara enkla och förutsägbara. Egenföretagare och andra med friare anställningar måste kunna omfattas av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen och kunna tjäna in en rimlig pension.

Socialförsäkringsutredningens förslag om E-inkomst och att beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) ska utgå från historiska inkomster skulle kunna utgöra grund för ett anpassat socialförsäkringssystem.

4.5.1. Incitamentsprogram för att öka könsbalansen på högre it-utbildningar

Saco instämmer i att det är olyckligt med ojämnr könsfördelning oavsett vilken utbildning eller bransch det handlar om. Men Saco avstyrker förslaget med riktade subventioner. Det strider mot likabehandlingsprincipen att ett kön, i det här fallet kvinnor, skulle få en så kraftig rabatt på sina utbildningskostnader som utredningen föreslår. Idag är det dessutom enligt diskrimineringslagen förbjudet att diskriminera i fråga om statligt studiestöd.

Dessutom finns det andra utbildningar där kvinnor är underrepresenterade samt flera där de är kraftigt överrepresenterade. Med utredningens tankesätt borde samma regel gälla även för dessa utbildningar.

Könsskillnader bör istället bekämpas med att ändra attityder till olika typer av utbildningar redan från unga år.

4.5.2 Digitalt kompetenslyft för ledare i kommunal verksamhet

Saco har inga invändningar mot att regeringen bör anslå medel för ett digitalt kompetenslyft hos chefer och ledare i Sveriges kommuner. Men det vore synd att stanna där. Förutsättningarna för ett livslångt lärande för alla bör förbättras i Sverige. Behovet av det kommer att öka i takt med att digitaliseringen omformar arbetsmarknaden.

4.5.3 Samverkan kring utbildningsprogram för digitala jobb

Saco har inga invändningar mot förslaget att regeringen bör inrätta ett samverkansråd för digitala jobb. Utöver representanter för lärosäten och näringslivet bör också relevanta fackliga organisationer beredas plats. Det är samtidigt viktigt att högskolans akademiska frihet inte påverkas, samt att utbildningarna inte inkräktar på de ordinarie utbildningslinjerna.

4.5.4 Utvecklingsprogram för näringslivets digitalisering

Saco instämmer i behovet av ett program för att främja näringslivets digitalisering med särskilt fokus på små- och medelstora företag.

4.5.5 En genomlysning av arbetsmiljö i den digitala ekonomin

Saco har inga invändningar mot att begreppet digital arbetsmiljö definieras ytterligare. Men vi vill påpeka att mycket av det arbete som utredningen föreslår redan är initierat i och med regeringens arbetsmiljöstrategi 2016-2020.

4.6.1 Digital post från myndigheter som förstahandsval

Saco har inga invändningar mot att post från myndigheter, i första hand, ska distribueras digitalt så länge den som vill kan behålla den traditionella posthanteringen.

4.7.1 Utveckla en nationell strategi för datadriven innovation

Saco har inga invändningar mot att Vinnova får i uppdrag att utveckla ett förslag till en nationell strategi för datadriven innovation.

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Anders Jonsson